

Полівода Аліна Анатоліївна – аспірантка,
Дніпропетровський національний університет
імені О.Гончара.

УМОВИ СИНТЕЗУ ГЕРМЕНЕВТИЧНОГО МЕТОДУ ТА СТРАТЕГІЇ ДЕКОНСТРУКЦІЇ

Інваріантний підхід до вивчення філософського спадку дозволяє знаходити умови для порівняння або синтезу різноманітних філософських ідей чи систем. Особлива увага направлена на філософські концепції, пов'язані з процесами розуміння та інтерпретації. Саме такими концепціями виступають філософська герменевтика разом з герменевтичним методом та деконструктивізм зі стратегією деконструкції. Необхідно зазначити деякі аспекти цих концепцій у зв'язку з їхньою критичною діяльністю та спільними витоками.

Критика Ж. Дерріда фонологізму, безсумнівно, є дещо агресивною та неконструктивною, адже навіть при бажанні замовчати говоріння тексту та автора, Дерріда актуалізує фонетичну складову, запитуючи про те, «що не сказав текст». Дана критика пов'язана зі специфікою «живого» мовлення, за якого з'являється ілюзія зв'язку акустичного образу слова з поняттям самого предмета, тобто складається враження про самопрезентацію предмета, усунення позиції означника. Втім, дана позиція дозволяє Ж. Дерріда повністю зосередитися на акті письма та цінності знаку, змінити уявлення про письмо та писемність, заявити про суверенність до голосу, до промовленого слова, до мовлення. Г.-Г. Гадамер додержується іншої позиції – він зосереджений на діалозі тексту зі своїм інтерпретатором, тобто, саме на акті розмови. За його словами, метою філософських пошуків була розробка «діалогічного характеру мови» [1] задля фіксації мінливого характеру процесу становлення та пошуку смислу та відкритості у безкінечність порозуміння. Безсумнівно, синтез обох позицій, як пошуку внутрішнього і зовнішнього смислу, як сказаного і замовчуваного, як імпліцитно та експліцитно наявного змісту є методологічно безцінним.

Деконструкція є стратегією, яка відкриває для переосмислення інші стратегії. Вона виступає проти осягнення мислення як чистого, самого для себе існуючого, створення замкнених систем і конструкцій. Дослідниками зазначається, що проект деконструкції Ж. Дерріда наслідує деструкцію М. Гайдегера, що «сприяє відкриттю мисленнєвого простору, в якому може бути поставлене питання про буття» [2]. Як і деконструкція, деструкція направлена на розхитування установлених традицій, викриття шкідливих нашарувань у мові. Гайдегєрівські витоки помітно і в концепції філософської герменевтики Г.-Г. Гадамера; останній неодноразово вдавався до аналізу спадщини М. Гайдегера, наголошуючи, що «Гайдегєр перемістив герменевтику з проблематики основ так званих гуманітарних наук до центру самої філософії» [3]. Отже, герменевтична феноменологія М. Гайдегера, сприйнята як одне з джерел філософської герменевтики та деконструктивізму, також сприяє консолідації даних концепцій у історико-філософському вимірі.

Знову звертаючись до деструкції, варто зазначити, що через її методологічну обмеженість Ж. Дерріда створює деконструкцію, яка імпліцитно має ширшу сферу застосування – до перегляду всієї історичної та філософської традиції. Звертаючи свою увагу та історико-культурне буття, розглядаючи весь світ як інтертекст, Ж. Дерріда запевняє, що текст не може бути лише мовленнєвим актом, він не вичерпується суто лінгвістичними дефініціями, але розглядається як якийсь концептуальний простір, в якому культура оформлює свою дискурсивність. На цих же самих позиціях стоїть Г.-Г. Гадамер, запевняючи, що текст є певною епістемологічною моделлю реальності, що конструє, репрезентує, та наслідує традицію і культуру.

Таким чином, спільні начала філософської герменевтики Гадамера та деконструкції Дерріда в образі філософії Гайдегера уможливають синтез на певних засадах цих стратегій, а також робить логічним сам пошук умов даного синтезу. Іншою умовою синтезу виступає спільне поле діяльності – текст та весь культурно-історичний простір.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гадамер Г.-Г. Текст і інтерпретація / Істина і метод. Т.2. – К. : Юніверс, 2000. – С. 300.
 2. Дахній А. Деструкція як метод герменевтичної феноменології Мартина Гайдегера / А. Дахній // Вісник львівського університету. – Вип.15. – 2012. – С. 31.
- Гадамер Г.-Г. Герменевтика / Істина і метод. Т.2. – К.: Юніверс, 2000. – С. 38.